

63. TIISTAINA 9. TOUKOKUUTA 2000

kello 14

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Toinen käsittely

1)	Hallituksen esitys laeiksi torjunta-ainelain ja torjunta-ainelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta	1728
	Hallituksen esitys HE 24/2000 vp	
	Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 4/2000 vp	
2)	Hallituksen esitys laiksi geenitekniikkalain muuttamisesta	1728
	Hallituksen esitys HE 22/2000 vp	
	Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 8/2000 vp	

Lähetekeskustelu

3)	Hallituksen esitys laiksi luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttamisesta	1728
	Hallituksen esitys HE 30/2000 vp	
4)	Hallituksen esitys lennonvarmistusalan yhteistyöstä tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen (EUROCONTROL), navigaatiomaksuja koskevan monenvälisen sopimuksen ja mainitun kansainvälisen yleissopimuksen yhteen kokoavan pöytäkirjan hyväksymisestä	1728
	Hallituksen esitys HE 31/2000 vp	
5)	Hallituksen esitys laiksi vakuutusyhtiölain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi	1729
	Hallituksen esitys HE 32/2000 vp	
6)	Hallituksen esitys laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon saumattoman palveluketjun ja sosiaaliturvakortin kokeilusta.....	1729
	Hallituksen esitys HE 33/2000 vp	

- 7) Hallituksen esitys laeiksi ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain, vakuutusyhdistyslain ja vakuutuksenvälittäjistä annetun lain muuttamisesta 1741
- Hallituksen esitys HE 34/2000 vp

Puhetta johtaa puhemies Uosukainen.

Nimenhuuto

Nimenhuudossa merkitään täysistunnosta poissa oleviksi seuraavat edustajat:

Olavi Ala-Nissilä /kesk
 Janina Andersson /vihr
 Ulla Anttila /vihr
 Eva Biaudet /r
 Tuija Brax /vihr
 Mikko Elo /sd
 Tytti Isohookana-Asunmaa /kesk
 Liisa Jaakonsaari /sd
 Bjarne Kallis /skl
 Kari Kantalainen /kok
 Saara Karhu /sd
 Juha Karpio /kok
 Tarja Kautto /sd
 Kimmo Kiljunen /sd
 Mari Kiviniemi /kesk
 Riitta Korhonen /kok
 Ossi Korteniemi /kesk
 Risto Kuisma /rem
 Kalervo Kummola /kok
 Mikko Kuoppa /vas
 Henrik Lax /r
 Jari Leppä /kesk
 Johannes Leppänen /kesk
 Suvi Lindén /kok
 Paavo Lipponen /sd
 Eero Lämsä /kesk
 Hannes Manninen /kesk
 Rauha-Maria Mertjärvi /vihr
 Tuija Nurmi /kok
 Outi Ojala /vas
 Kalevi Olin /sd
 Pirkko Peltomo /sd
 Susanna Rahkonen /sd
 Kari Rajamäki /sd
 Jussi Ranta /sd

Maija-Liisa Rask /sd
 Sakari Smeds /skl
 Osmo Soininvaara /vihr
 Katja Syvärinen /vas
 Hannu Takkula /kesk
 Esko-Juhani Tennilä /vas
 Kari Urpilainen /sd

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuu seuraava edustaja:

Eva Biaudet /r

Eduskuntatyöhön liittyvissä tehtävissä olevat edustajat

Merkitään, että puhemiesneuvosto on käsitellyt seuraavat ilmoitukset poissaolosta täysistunnosta eduskuntatyöhön liittyvän tehtävän vuoksi:

9.5. edustajat

Maria Kaisa Aula /kesk
 Tuula Haatainen /sd
 Kimmo Kiljunen /sd
 Paavo Lipponen /sd
 Outi Ojala /vas
 Osmo Soininvaara /vihr

9. ja 10.5. edustaja

Riitta Korhonen /kok

9.—11.5. edustajat

Risto Kuisma /rem
 Suvi Lindén /kok

9.—12.5. edustajat

Olavi Ala-Nissilä /kesk
 Ulla Anttila /vihr
 Tytti Isohookana-Asunmaa /kesk
 Liisa Jaakonsaari /sd
 Bjarne Kallis /skl
 Saara Karhu /sd
 Juha Karpio /kok
 Ossi Korteniemi /kesk
 Mikko Kuoppa /vas

Tuija Nurmi /kok
 Pirkko Peltomo /sd
 Jussi Ranta /sd
 Sakari Smeds /skl
 Hannu Takkula /kesk
 Esko-Juhani Tennilä /vas
 Kari Urpilainen /sd

Tämä kertomus on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla se edustajille.

Sairauspoissaolot

Merkitään, että puhemiesneuvosto on käsitellyt seuraavat ilmoitukset poissaolosta täysistunnosta sairauden vuoksi:

9.5. edustajat

Tuija Brax /vihr
 Rauha-Maria Mertjärvi /vihr

Eduskunnan tilintarkastajien kertomus vuodelta 1999

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnan tilintarkastajien kirjelmän ohella viime maaliskuun 28 päivältä on eduskunnalle saapunut Eduskunnan tilintarkastajien kertomus vuodelta 1999 (K 7/2000 vp). Tämä kertomus on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla se edustajille.

Poissaololuvat

Merkitään, että puhemiesneuvosto on myöntänyt seuraavat luvat poissaoloon täysistunnosta muun syyn vuoksi:

9.5. edustajat

Eva Biaudet /r
 Mikko Elo /sd
 Kari Kantalainen /kok
 Henrik Lax /r
 Jari Leppä /kesk
 Eero Lämsä /kesk
 Hannes Manninen /kesk
 Kalevi Olin /sd
 Kari Rajamäki /sd

9.—12.5. edustajat

Kalervo Kummola /kok
 Johannes Leppänen /kesk

Toimenpidealoitteet

Merkitään, että puhemiesneuvosto on 5 päivänä toukokuuta 2000 päättänyt lähettää valiokuntaan toimenpidealoitteet n:ot TPA 108—150/2000 vp.

Talousvaliokunnan jäsenet

Puhemies: Ilmoitetaan, että valiokuntapaikkojen järjestelyä varten pyytää ed. Piha vapautusta talousvaliokunnan jäsenyydestä. Puhemiesneuvosto puoltaa pyyntöä.

Pyyntöön suostutaan.

Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan kertomus vuodelta 1999

Puhemies: Ilmoitetaan, että Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan kirjelmän ohella viime maaliskuun 15 päivältä on eduskunnalle saapunut Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan kertomus vuodelta 1999 (K 5/2000 vp).

Puhemies: Ilmoitetaan, että talousvaliokunnan täydennysvaali toimitetaan ensi perjantaina 12 päivänä toukokuuta kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat täydennysvaalia varten on vaalisäännön 13 §:n mukaan jätettävä keskus-kansliaan viimeistään ensi perjantaina kello 10.

PÄIVÄJÄRJESTYKSEN ASIAT:

1) Hallituksen esitys laeiksi torjunta-ainelain ja torjunta-ainelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys HE 24/2000 vp

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 4/2000 vp

Puhemies: Ensimmäisessä käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten toinen käsittely päättyy.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Hallituksen esitys laiksi geeniteknikkalain muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys HE 22/2000 vp

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 8/2000 vp

Puhemies: Ensimmäisessä käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

¹ **Pentti Tiusanen /vas:** Arvoisa rouva puhemies! Kun asia oli ensimmäisessä käsittelyssä, tästä käytiin kohtuullisen pitkä keskustelu. (Hälinää)

Puhemies (koputtaa): Anteeksi, ed. Tiusanen! Arvoisat edustajat! Keskustelu on alkanut, ja kun puhemiehenkin on vaikea kuulla, niin epäilenpä, että teidänkin on toinen toistenne puheenvuoroja, puhumattakaan lehteriyleisöstä. Kehotan rauhoittumaan! Ed. Tiusasella on puheenvuoro.

Puhuja: Kiitos, arvoisa rouva puhemies!

Kun asia oli ensimmäisessä käsittelyssä, tästä asiasta ja asiakokonaisuudesta eli geeniteknii-

kasta ja geenejä ja ihmisen perimää koskevasta lainsäädännöstä käytiin kohtalaisen laaja keskustelu. Siinä yhteydessä painotettiin tämän asian tärkeyttä ja sen perustavaa laatua olevaa merkitystä.

Mikä koskee nimenomaan tätä hallituksen esitystä n:o 22, totesimme tämän lain tietysti olevan varsin teknisluontoinen. Mutta mielestäni se tosiaan, johonka myös valiokunta yhtyi, eli kuulemisen laajentaminen ympäristöjärjestöjen ja kansalaisten suuntaan myös geeniteknikka-asiassa ja suljetun käytön kysymyksissä, ansaitsee kyllä oman painotuksen.

Suureen saliin on tulossa muita vielä huomattavasti tärkeämpiä asioita, kuten bioteknisten keksintöjen patentointikysymykset. Olen sitä mieltä, että me olemme valmiit ja meidän tulisi olla valmiit hyvinkin syvällisesti käsittelemään näitä asioita.

Keskustelu päättyy.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyy.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Hallituksen esitys laiksi luottolaitostoinnasta annetun lain muuttamisesta

Lähetekeskustelu

Hallituksen esitys HE 30/2000 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti talousvaliokuntaan.

4) Hallituksen esitys lennonvarmistusalan yhteistyöstä tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen (EUROCONTROL), navigaatiomaksuja koskevan monenvälisen sopimuksen ja mainitun kansainvälisen yleissopimuksen yhteen kokoavan pöytäkirjan hyväksymisestä

Lähetekeskustelu

Hallituksen esitys HE 31/2000 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti liikennevaliokuntaan.

5) Hallituksen esitys laiksi vakuutusyhtiölain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lähetekeskustelu

Hallituksen esitys HE 32/2000 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti talousvaliokuntaan.

6) Hallituksen esitys laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon saumattoman palveluketjun ja sosiaaliturvakortin kokeilusta

Lähetekeskustelu

Hallituksen esitys HE 33/2000 vp

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle hallintovaliokunnan on annettava asiasta lausunto.

Keskustelu:

¹ **Niilo Keränen /kesk:** Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon saumattoman palveluketjun ja sosiaaliturvakortin kokeilusta on määräaikainen laki, joka koskettaa niin kutsuttua Makropilotti-projektia Satakunnassa. Kun Makropilotti-hanketta oltiin suunnittelemassa, olin itse tiiviisti mukana Pohjois-Pohjanmaan hankesuunnittelussa, ja meidän mielestämme meidän suunnitelmamme oli huomattavasti Satakunnan hanketta laajempi ja parempi. Hankkeen saamisesta alueelleen kilpaili peräti kaikkiaan 20 suunnitelmaa. Kun hanke sitten meni Satakuntaan, olen edelleenkin yrittänyt jossain määrin seurata hankkeen etenemistä.

Kun itse suunnittelimme hanketta, totesimme, että kunnollisen kokeilun aikaansaaminen vaatii muutoksia lainsäädäntöön. Muutoksia tarvitaan erityisesti siihen, että tietotekniikkaa hyväksi käyttäen saadaan aikaan saumatonta tiedonkulkua eri sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden kesken. Hankesuunnitelmamme oli tietenkin silloin alustava, emmekä suunnitelleet läheskään niin pitkälle kuin Satakunnassa on nyt jo menty. Hankehan käynnistyi noin kaksi vuotta sitten, ja jotta hankkeessa päästäisiin suunnittelusta kokeiluun, hallituksen esittämä kokeilulaki on minusta välttämätön.

Arvoisa puhemies! Tässä kuitenkin muutamia huomioita niin lakiesityksen taustoista kuin myös sen heikkouksista.

Me lienemme tässä salissa kaikki yhtä mieltä siitä, että suomalainen sosiaali- ja terveydenhuolto on kokonaisuudessaan korkeatasoista. Tähän eduskunta on omalta osaltaan vaikuttanut säätämällä sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntöä, korjannut ja täydentänyt sitä tarpeen mukaan. Kuitenkin me tiedämme myös, että tällä alalla on ongelmia. Puhutaan sosiaaliturvan väliinpuotoajista, sairaaloiden potilasjonoista, päällekkäisistä tutkimuksista, yksittäisten ihmisten pallottelemisesta luukulta toiselle. Niin valtion kuin myös kuntien taholta koetaan myös, että sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset ovat vieläkin korkeat ja tulevat myös tulevaisuudessa rassaamaan yhteiskunnan kestäkykyä.

Kun tätä taustaa vasten muistetaan, että sosiaali- ja terveydenhuollossa ei merkittäviä, kokonaisuuteen vaikuttavia uudistuksia ole tehty sitten omalääkäritoiminnan aloittamisen, on jo aika perusteellisesti miettiä, mihin suomalaisten sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja sen palvelujärjestelmiä ollaan viemässä. Näen Makropilotti-hankkeen yhtenä kokeiluna juuri tähän suuntaan. Hankkeessa ollaan ennen kokeilemattomalla tavalla hitsaamassa yhteen koko sosiaali- ja terveydenhuollon laajaa kenttää. Mukana ovat tietenkin kunnalliset ja kuntayhtymien palvelut, Kansaneläkelaitos, apteekit ja muut yksityiset toimijat.

Erityisesti tietotekniikan osalta mukana on myös Suomen korkeatasoinen tietotekniikan yrityssektori, joka samalla kehittää uutta tietoteknistä osaamista, josta myöhemmin saattaa koitua vaikka mitä. Uudesta Nokiasta ei oikeastaan viitsisi puhua, mutta sosiaali- ja terveydenhuolto on siksi merkittävä toimiala myös maailmanlaajuisesti, että uusia aluevaltauksia sillä saralla ei kannata yhtään väheksyä. Tietotekniikan laaja hyväksikäyttäminen on nimittäin yksi keskeinen osa tätä hanketta ja myös tätä lakiehdotusta. En kuitenkaan tietotekniikan osuutta ja sosiaaliturvakorttia käy tässä sen laajemmin ruotimaan. Sen voi jokainen lukea hallituksen perusteellisesta esityksestä.

Lakiehdotuksessa tuodaan esiin kaksi uutta käsitettä, nimittäin omaneuvoja ja palveluketju-suunnitelma. Kun sosiaali- ja terveysvaliokunnassa otimme vähän varaslähtöä ja kuullimme tänä aamuna jo useita asiantuntijoita, nämä uu-

det käsitteet herättivät melko voimakasta kritiikkiä valiokunnan jäsenten keskuudessa. Näytti vähän siltä, että minä oppositiopuolueen edustajana jouduin melkein ainoana puolustamaan hallituksen tarkoituksenmukaista esitystä.

Kieltämättä vaikuttaa siltä, että omaneuvojan tuominen lakiin, vaikkakin kokeilulakiin ja määraikaaiseen, näin voimakkaasti ja painokkaasti kuin se tässä on mukana, on vähän liioittelua. Hallituksen esityksen perusteluista käsittäisin, että omaneuvoja on jonkinlainen asiakkaista muodostuneiden tietokantojen koordinaattori, joka asiakkaan puolesta pystyy tekemään, siis teknisesti osaa tehdä yhteenvetoja siitä, miten asiakkaan asioita eri sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaloikoilla on hoidettu ja miten niitä pitäisi hoitaa, jotta ne menisivät paremmin. Tässä suhteessa saattaisi olla paikallaan, että omaneuvojan painoarvoa laissa yritettäisiin jollakin tavalla keventää ja tehdä esityksessä ehdotettua kevyemmäksi ja epävirallisemmaksi.

Niin ikään palveluketjusuunnitelmalle annetaan laissa minusta liian suuri painoarvo. Tässä on se vaara, että palveluketjusuunnitelmasta tulee jonkinlainen uusi byrokratian kukkanen, kun sen kuitenkin pitäisi olla sellainen, että asiakkaan asioita käsittelevä viranhaltija tai muu hänelle palveluita antava henkilö näkisi tästä palveluketjusuunnitelmasta ikään kuin yhdellä silmäyksellä, miten asiakkaan asioita on tarkoitus jatkossa hoitaa.

Jos nämä heikkoudet kokeilulaista saadaan jotenkin karsituiksi, pitäisin tätä ehdotusta erinomaisena. Kun kuitenkin kyseessä on kokeilulaki, olen oikeastaan valmis nämäkin kohdat nielemään. Kokeilussahan näitä heikkouksia tulee esiin, ja niitä voidaan jatkossa korjata ja kehittää rationaaliseen suuntaan.

Arvoisa puhemies! Luulen, että monet arvoisat edustajat pelkäävät tämän suuntaisen uudistuksen, jossa tietojen vaihto ja tiedonkulku on entistä esteettömämpää, heikentävän potilaan ja asiakkaan tietosuojaa. Lakiehdotuksen mukaan tietojen siirtoon tarvitaan kuitenkin jokaisessa tilanteessa asiakkaan suostumus. Totean edelleen, että kun asiantuntijana kuulimme tänä aamuna myöskin Tietosuojavaltuutetun toimistoa, siellä ei ollut mitään huomautettavaa tästä asiasta.

Edelleen haluan todeta, että tämä laki ei missään mielessä muuta potilaan ja asiakkaan oikeuksia. Laki ei sinänsä muuta suomalaista sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmää mihinkään

suuntaan, mutta kokeilu antaa kuitenkin erinomaiset mahdollisuudet etsiä uusia hyviä ratkaisuja niihin ongelmiin, joita meidän järjestelmäsämme edelleenkin on.

2 Sosiaali- ja terveysministeri Maija Perho: Arvoisa puhemies! Tämän lain tarkoituksena on nimenomaan se, että Makropilotti-kokeilun yhteydessä tavoiteltavat asiakkaan parempi palvelu, tiedonkulku — niin kuin jo laissakin sanotaan, saumaton palveluketju — voisivat toteutua. Koska kysymys on nimenomaan kokeilulaista, toivoisin, että tämä voitaisiin käsitellä mahdollisimman nopeasti. Kokeilulain kautta haetaan niitä käytäntöjä, joita voidaan soveltaa eri puolilla Suomea, mielellään maan laajuisesti, juuri niiden tavoitteiden saavuttamiseksi, jotka on kirjattu myös hallitusohjelmaan, eli saumattomat hoito- ja palveluketjut ja asiakaslähtöinen palvelujen tuotantotapa.

3 Eero Akaan-Penttilä /kok: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon saumattoman palveluketjun ja sosiaaliturvakortin kokeilusta.

Ensinnäkin muutamia taustatietoja kokeilusta ja sitä edeltäneestä ajasta, koska lopputulos tästä kaikesta saattaa olla uraauurtava jopa koko maailmankin terveydenhuollon kannalta.

Sosiaali- ja terveysministeriö nimittäin julkisti jo vuonna 1996 sosiaali- ja terveydenhuollon tietoteknologian hyödyntämisstrategian, jonka keskeisiä linjauksia oli "palvelujen porrastuksesta saumattomiin palveluketjuihin". Siis termit, joita lakiehdotuksessa esitetään, eivät ole enää uusia, vaan niille on pohjaa jo aikaisemmista mietinnöistä. Tätä työtä jatkoivat tuolloin vuoden 96 jälkeen ministeriön asettamat saumaton palveluketju -työryhmä, asiakaskorttityöryhmä sekä tietosuoja- ja tietotyöryhmä. Näiden pohjalta sosiaali- ja terveysministeriö julkisti avoimen Makropilotti-kutsun. Satakunnan alueen kuntien, kuntayhtymien, yksityisten palvelujen tuottajien, yritysten ja järjestöjen yhteenliittymä valittiin 19 vastanneesta tahosta kokeilemaan asiakaslähtöistä saumatonta palveluketjua, sitä tukevaa asiakaskorttia ja tietosuojan ja tietoturvan parantamista. Tässä on siis tavallaan, rouva puhemies, jatkokäsittelystä tämän väliaikaisen lain suhteen kysymys.

Samanaikaisesti todettakoon, että Satakunnan oma Makropilotti-tiedote kertoo, että Makropi-

lotti on paitsi valtakunnallinen myös Euroopan laajin sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämissä, jossa on siis tarkoituksena kehittää saumaton itsenäistä suoriutumista tukeva asiakaslähtöinen palvelumalli — kaikkien sairaiden ihmisten ja sosiaalisektorin asiakkaiden kannalta siis äärimmäisen tärkeältä tuntuva seikka.

Virkamiesesittelyn mukaan tämä laki osoittaa erinomaista ja uudenlaista yhteistyötä paikallisella tasolla, tarkoittaa siis yhteistyötä uudella tavalla eri kuntien välillä. Tietysti voisi sanoa, että kas kun sitä ei aikaisemmin sitten ole tehty. Varmaankin on tehty, mutta tässä lainsäädännön pohjalla turvataan yhteistyötä entistä paremmin. Kokeilulain avulla saadaan käyttöön uusi malli, jossa tietysti teknologiaa aivan toisella tavalla on tarkoitus ottaa esille. Se on samanaikaisesti kuitenkin voimakkaasti asiakaslähtöinen, ja sitähän palvelujen saumaton eteenpäinvienti tarkoittaa. Se on myös aito kokeilu, ainakin virkamiesesittelyn mukaan, ja tarkoittaa sitä, että asiat tulevat oikealla tavalla testatuiksi ennen kuin lopullisia laajoja kansallisia päätöksiä tehdään. Siinähan on selkeitä asiaperusteita ainakin neljään eri sektoriin, joista omaneuvoja on yksi, sinänsä aivan uusi käsite; palaan siihen myöhemmin. Viitetietokannat on toinen tärkeä sektori. Palveluketjusuunnitelma yksittäisen asiakkaan kohdalla on varmasti tarpeellinen ja tärkeä, jos se tehdään oikeassa vaiheessa ja jos sen arviointi osataan tehdä oikein. Lisäksi sosiaaliturvakortti on väline palvelukelpoisuuden todentamiseen.

Arvoisa puhemies! Sitten tarkastelua vähän toisesta näkökulmasta, omasta näkökulmastani. Tässähan on kysymyksessä seitsemää kuntaa yhdistävä projekti, johon kuuluu 20 000 asukasta niiltä alueilta. Muun muassa palvelukortteja on tarkoitus jakaa esittelyn mukaan 11 000 kappaletta. Niiden perusteella on sitten tarkoitus tehdä muun muassa palveluketjusuunnitelmia. Siitä ei tarkkaa kuvaa ollut vielä kenelläkään, kuinka paljon palveluketjusuunnitelmia tehdään, todennäköisesti muutamia satoja kappaleita, mikä ehkä tarkoittaa sitä, että se on käytännössä mahdollista.

Projektin kokonaisbudjetti — tiedot vähän vaihtelevat — voi olla 65 miljoonaa tai jopa 100 miljoonaa. 15 miljoonaa tästä rahasta joka tapauksessa jo on käytetty. Siinä on ollut mukana 60 kansalaisjärjestöä ja erilaista muuta potilasjärjestöä. Tässä toimitaan semmoisella alueella, jolla tällä hetkellä terveydenhoitoon ja sosiaalipalve-

luihin menee yhteensä 2 miljardia markkaa rahaa, joten varmasti tällaiselle kokeilulle myös taloudellisessa mielessä on pohjaa. Tästä 65 miljoonasta markasta sosiaali- ja terveysministeriön osuus on 20 miljoonaa ja alueen kunnat ovat luvanneet laittaa siihen 14 miljoonaa ja muut tahot 8 miljoonaa ja myös Teknologian tutkimuskeskus arvioi laittavansa siihen ainakin 23 miljoonaa. Siis tässä on monen tason toimijoistakin kysymys.

Sitä itse olen vähän jäänyt miettimään, mikä on sairastavan ihmisen osuus tässä kaikessa, eli potilaan osuus tässä järjestelmässä. Se nimittäin ei ikävä kyllä tekstiosassa oikeastaan sanankaan tule esille. Mieluummin käytetään koko ajan sanaa asiakas kuin potilas. Nythän on niin, että jos potilaan ja hoitohenkilökunnan väliin, on kyseessä sitten sairaanhoitaja tai lääkäri, tulee ketä tahansa muita ylimääräisiä toimijoita, se täytyisi hyvin suurella harkinnalla tehdä, ettei itse asiassa vähennetä sitä aikaa, mikä potilaan sairauksien ja asioiden hoitoon on virkamiesten kautta mahdollista. Aktivoiko tämä tosiaan potilasta oikealla tavalla? Minkä takia jo nyt ei ole mahdollista potilaan olla aktiivi riittävästi? Toivoisin, että tällaisia seikkoja turvattaisiin, kun tämä kokeilulaki nyt toivottavasti mahdollisimman pian tulee voimaan.

Voi olla, että tämän toteutuksen taustalla on myös erilaisia teoreettisia, joko sairaanhoidollisia tai lääketieteellisiä, seikkoja, jotka esittelytekstistä eivät tule esille. Mutta minusta tämä henkii sen laatuista tietotaitoa, että siellä jämäkkää valmistelua varmasti on taustalla. Se on hyvä asia, mutta jos tämä lisää byrokratiaa, niin kuin hyvin usein tällaisissa uudistuksissa käy, niin sitä toivoisin kyllä tässä asiassa vältettävän.

Arvoisa puhemies! Lopuksi vielä, jos ajatella omaneuvojaa, joka on uusi termi tällä saralla, niin valiokuntavalmistelussa tänään tästä seikasta puhuttiin. Tarvitaanko semmoinen sinne todella? Muiden lakien yhteydessä on jo termit palveluohjaaja ja sosiaaliasiamies. Kuinka paljon näiden kaikkien toiminnassa tulee päällekkäisyyttä ja onko tosiaan niin, että nykyisessä tavassa toteuttaa asiakkaiden saumatonta palveluketjua tarvitaan uusia henkilöitä tekemään sitä työtä?

Arvoisa puhemies! Yhteenvetona sanoisin, että tässä on kysymys erittäin hyvästä tarkoituksesta. Toivottavasti se toteutuu mahdollisimman pian. Mitä tulee ed. Kerosen tulkintaan täällä,

että hän olisi ainoa valiokunnan tämänaamuises-
sa kokouksessa, joka kannatti tätä, siltä osin oli-
sin eri mieltä hänen kanssaan. Me muut olimme
ehkä terveellä tavalla kriittisiä tähän asiaan. Roh-
kenen epäillä, että valiokunta on kyllä kuitenkin
lain perusteiden osalta täysin yksimielinen. Sen
sijaan valmistelussa ei aivan kirikkaasti kerrottu,
mikä on syy siihen, että koko tämä Makropilotti-
hanke täytyi tuoda lainsäädäntötasolle verrattu-
na siihen, että sitä olisi voitu toteuttaa ehkä vä-
hän kevyemmällä portaalla.

4 Veijo Puhjo /vas (vastauspuheenvuoro): Ar-
voisa puhemies! Edustajat Akaan-Penttilä ja Ke-
ränen pohtivat omanuovojärjestelmää, mikä
sen merkitys on ja tarvitaanko sitä ollenkaan.
Tämä saumattoman palveluketjun kokeilulaki-
esitys on erittäin tervetullut, ja kyllä Satakunnan
Makropilotti-järjestelmä on puolentoista vuoden
aikana kehittynyt melkoisesti. Vaikka omaneu-
vojärjestelmästä voi saada sen kuvan, että oma-
neuvoja olisi työntekijäpuolen edustaja, siis potilaan
valitsema ajamaan hänen asioitaan niin, että
palveluketju toimii moitteettomasti, niin itse olen
kuitenkin tullut siihen tulokseen, että omanuovo-
jalla saattaakin olla tärkein merkityksensä tietosuoja-
asiassa. Kun tässä nyt erilaisia tietoja eri
instanssien välillä vaihdetaan ja siihen käytetään
potilaan sähköistä asiakaskorttia, kaikki potilaat
eivät osaa sitä käyttää ja se voi joutua väärin kä-
siin. Nyt jos on omanuovojärjestelmä, silloin
tulee tiettyä luottoa siihen, että korttia käytetään
oikein ja arkaluontoiset tietosuoja-asiat saataisi-
vat olla paremmin tolkuillaan. Tämä on yksi nä-
kökohta asiaa valiokunnassa käsiteltäessä.

5 Niilo Keränen /kesk (vastauspuheenvuoro):
Arvoisa puhemies! Juuri tähän, mihin ed. Puhjo
viittasi, olin myöskin omassa puheenvuorossani
tarkoittanut päästä, eli siihen, että omanuovoja
olisi nimenomaan asiakkaan tietokantojen jon-
kinlainen koordinaattori, joka teknisesti osaa teh-
dä sen homman, mitä potilaat ja asiakkaat eivät
ehkä itse osaa tehdä. Muuten olen ed. Puhjon
kanssa ihan samaa mieltä.

Puhemies: Vastauspuheenvuoro, ed. Taipale. —
Vastauspuheenvuoro pyydetään silloin, kun laite
ei ole päällä, nousemalla seisomaan ja sanomalla
"vastauspuheenvuoro".

6 Ilkka Taipale /sd (vastauspuheenvuoro):
Rouva puhemies! Minulla on tiettyjä epäilyksiä
tämästä omanuovojärjestelmästä. Jo pelkästään
tällä eduskunnassa kahden kuukauden ajalta
näyttäisi siltä, että eläke- ja potilasjärjestelyissä
kansanedustajat joutuvat olemaan omanuovojia.
Kentällä on tavaton määrä potilasasiamiehiä.
Siellä on tavaton määrä sosiaalityöntekijöitä,
päätoimisia lääkäreitä, erilaisia valitusinstansse-
ja oikeusasiamiestä myöten, ja ne eivät riitä. Ei
siellä ole ihmisiä, jotka keskittyvät, eikä oma-
neuvojärjestelmä tuo yhtään lisää keskitystä.
Olen myös nähnyt toisen täysin sekavan järjes-
telmän, juuri tämän työkyvyttömiä saattamisen
eläkkeelle, jossa käytännössä, kun kerätään tieto-
ja eri puolilta, kaveri joudutaan hakemaan kotoa
tai hänet on pidätettävä tavattaessa, kun hän ei
halua tulla jonnekin.

En usko, että tämä luo monimutkaisessa tilan-
teessa kovinkaan paljon selkeyttä. Yhdysvallois-
sa ja Englannissa on ollut omanuovojia, ja ne
ovat aika epäselviä järjestelmiä.

7 Marjatta Stenius-Kaukonen /vas (vastaus-
puheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta tun-
tuu, että ed. Taipale ei ole tähän omanuovoja-aja-
tukseen paneutunut aivan loppuun asti. Ei sillä
ole mitään tekemistä potilasasiamiesten ja mui-
den asiamiesten kanssa. Itse pidän erittäin tärkeä-
nä, että sairaalla henkilöllä, jolla on monenlaista
palvelun tarvetta, olisi yksi vastuuhenkilö, jonka
kanssa hän voisi keskustella siitä, miten hänen
eri tarpeensa toteutetaan, esimerkiksi kotisai-
raanhoito, kotipalvelu, terveyskeskus-, erikois-
sairaanhoito- ja vammaispalvelut, kaikki nämä,
että olisi yksi ihminen, jonka kanssa hän voisi
tehdä sen suunnitelman, ja tämä sitten auttaisi. It-
selläni on kyllä runsaasti kokemusta siitä, miten
vaikea potilaiden on tässä sosiaali- ja terveyden-
huollon viidakossa selviytyä. Juuri se on tärkeää,
että on yksi vastuuhenkilö, eikä niin, että aina
täytyy kääntyä eri henkilön puoleen ja yrittää sel-
viytyä ongelmistaan. Toivon, että tämän vähän
kääntyisi siihen suuntaan, mitä tässä on ajateltu.
Itse pidän tärkeänä tätä kokeilua ja toivon, että
sillä saataisiin merkittäviä tuloksia.

8 Marjatta Vehkaoja /sd: Arvoisa rouva puhe-
mies! Hallituksen esitys sosiaali- ja terveyden-
huollon saumattoman palveluketjun ja sosiaali-
turvakortin kokeilusta on eräänlainen unelma tai
utopia. Me olemme täällä aikaisemmin tottuneet

haaveilemaan Kansaneläkelaitoksen osalta ja puhuneet esimerkiksi yhden luukun periaatteesta. Tässä on vähän samaa ajatusta takana. Ajatellaan, että keskittämällä vastuita pystytään palvelemaan paremmin.

Mielestäni, mitä tulee esityksen sosiaaliturvakorttia koskevaan osuuteen, se on aika selkeä ja erittäin hyvä tavoite, jota minusta tietoyhteiskunnassa, kuten Suomessa, pitää kaikin tavoin tukea. On tärkeää, että tällaiseen kokeiluun nyt lähdetään. Ei ole mahdollista, että sitä sovelletaan koko maassa kokeilematta sen toimivuutta ensin jollakin määrättyllä alueella.

Me olemme myöskin puhuneet täällä — otan vähän rinnastuksia — esimerkiksi maksukaton yhteydessä siitä, että sielläkin pitäisi saavuttaa kokonaisvaltainen tarkastelu. Kyllä tähän aikaan nyt kuuluu etsiskely, jossa ensinnäkin tehdään palvelusuunnitelmia ja pyritään eri tavoin kansalaisia auttamaan, neuvomaan ja pääsemään niiden oikeuksien ja palvelujen lähteille, mitkä muualla lainsäädännössä on olemassa ja aikaansaatu.

Kuitenkin kun niin pitkään, vuosikymmeniä, tällä alalla eri tehtävissä toimineena nyt arvioin hallituksen esitystä, lähinnä metkaa tässä on se, että sosiaali- ja terveysvaliokunnan pöydällä on nyt yhtä aikaa useita esityksiä, joissa aikaansaannokset kulkevat samalla alueella, useita meillä aivan tuoreita ja uusia ajatuksia. Omanuevojan lisäksi puhutaan palveluohjaajasta, joka on aivan uusi asia, samoin sosiaaliasiamiehestä, joka liittyy sosiaaliasiakkaan asemaa koskevan lainsäädännön kysymykseen. Entuudestaan meillä tällä toimialueella — sanotaan mitä sanotaan — toimii esimerkiksi kuntoutusohjaajia, kotipalvelun ohjaajia ja potilasasiamiehiäkin, joita varmasti käytetään myös neuvonnassa. Lisäksi pitää muistaa, että jokaisen työhön kuuluu potilaan kaikinpuolinen neuvominen, jotta hän saa kaikkia tarvitsemiaan palveluja.

Lähinnä tässä nyt jäi kiinnittämään huomiota se, että taas on rakkaalle lapselle pitänyt keksiä uusi nimi. Tämä on tietysti kansalaisten kannalta tai ainakin kronikantekijän kannalta mielenkiintoista, koska sosiaali- ja terveyslainsäädäntö on aika monimutkaista muutenkin, se on täynnä erilaisia nimikkeitä ja vilisee erilaisia asioita, jotka tulevat määritelmällisesti erittäin lähelle toisiansa. Kuitenkin keskusteluissa ja päätöksentekoyhteyksissä halutaan korostaa sitä, että on riittä-

vän erilaisesta asiasta kysymys, jotta se tarvitsee oman lainsäädäntönsä.

Kokeilulakina tämä päästetään tietysti läpi, mutta mielestäni valiokunnassa on tärkeintä keskittyä vain sellaisiin asioihin, jotka ovat välttämättömiä lainsäädännön tasolla määritellä. Tietysti tässä on myöskin kysymys osittain siitä, ja ajattelen, että omahoitajankin kohdalla ehkä saattaa olla kysymys siitä, että haetaan kokeilulain kautta korkeampaa arvostusta tällaiselle kokeiluprojektille, että se ei ole kokeilu eikä mikään, joka ei ole saanut omaa lakia ympärilleen. Mutta laki on tarkoitettu myöskin auttamaan, kyllähän se näin on, että silloin jää vähemmän selitettävää kokeiluun osallistujien puolelle, kun tällaiset raamit täällä meidän talossa lyödään kiinni.

Omanuevoja voi olla lähes kuka tahansa niissä organisaatioissa, joissa henkilö käyttää palveluja. Hänen toimivaltansa saada systeemi toimimaan, niin kuin hyvä olisi asiakkaan kannalta, jää kuitenkin tässä kokeilulaissa ikään kuin käsittelemättömäksi alueeksi. Kysymyksessä on nyt tällainen pehmytpaketti, jossa tämä puoli asiasta jää kauniitten toiveiden varaan. Laki on siinä mielessä ikään kuin puitelaki, että huomataksa nyt jälleen kerran, että olisi kaikkien osapuolien kannalta katsottuna hyvää ja myönteistä, että asiakkaan hoito toteutuisi hänen toiveittensa mukaisesti ja muutoinkin riittävästi. Siinä mielessä tällaista kaikkea hyvää ei voi vastustaa, mutta ei tämä minusta ainakaan nyt akkiä nähtynä oikaise taikka helpota sitä lainsäädäntöä, mitä meillä sosiaali- ja terveysalalla on, vaan tuo taas pieniä lisukkeita tähän, enkä usko, että tämä lainsäädännöllistä hallintaa, niin kuin sanottu, helpottaa vaan pikemminkin vaikeuttaa.

Ed. Biaudet merkitään läsnä olevaksi.

⁹ **Päivi Räsänen /skl:** Arvoisa rouva puhemies! Pidän tätä kokeiluhanketta sinänsä positiivisena yrityksenä näistä kriittisistä huomioista huolimatta, joihin itsekin yhdyin.

Palveluketjun saumattomuutta edistettäessä keskeisenä ajatuksena on omanuevojan käyttöönotto. Jos lukee 6 §:ssä luetellut omanuevojan seitsemän eri tehtävää, kyseessä ei ole pel-

kästään tietokantojen teknisen käytön neuvonta vaan paljon laajemmat vastuut ja tehtävät. Eräs käytännön ongelma mitä ilmeisimmin tulee olemaan se, miten jo nyt ylityöllistetyt terveyskeskuslääkärit tai sosiaalityöntekijät suostuvat ottamaan omaneuvojan tehtävät hoidettavakseen. Tämä huoli oli myös asiantuntijakuulemisissa esillä. Jos vapaaehtoisiksi omaneuvojiksi ilmoitautuu kovin harva henkilö, asiakkaan vapaa valintaoikeus ei käytännössä toteudu.

Omaneuvojiksi ryhtyville aiotaan antaa koulutusta tätä tehtävää varten, mikä onkin aivan välttämätöntä, koska esimerkiksi lääkärillä ei ole pelkästään oman peruskoulutuksensa pohjalta valmiuksia antaa neuvoja sosiaalipalveluista. Mielestäni on hyvä, että tämä hanke tulee nimenomaan määräaikaisena ja aika rajoitettuna, vain muutaman kunnan alueelle rajoitettuna kokeiluna, jolloin varmasti saamme kokemusta myös omaneuvojjärjestelmän tarkoituksenmukaisuudesta ja siitä, miten sitä voitaisiin kenties kehittää tulevaisuutta ajatellen.

¹⁰ **Lauri Oinonen /kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Nyt käsiteltävänä oleva asia liittyy kansalaisten kannalta tärkeään elämäkysymykseen, terveyteen ja toimeentuloon. Varmasti tällä lailla kyseisestä kokeilusta, saumattoman palveluketjun ja sosiaaliturvakortin kokeilusta, halutaan päästä parhaaseen tulokseen ihmisen, potilaan — niin kuin täällä nimitettiin: asiakkaan — kannalta mutta samalla myös ennen kaikkea koko yhteiskunnan kannalta. Kunnallistaloudessahan tiedetään, kuinka paljon juuri terveydenhuollon ja sosiaalitoimen sektori muodostaa kuntien menoista. Osaltaan se tulee vielä välillisesti kuntayhtymien kautta ja suorastaan peruskunnat itse eivät tähän voi vaikuttaa, joten tämä on asia, joka omaa suuren taloudellisen aspektin. Mutta ennen kaikkea meidän on muistettava ihmisen paras, potilaan paras, terveydenhuollon ja sosiaalitoimen palveluja saavan ihmisen paras.

Täällä on hyvin seikkaperäisesti jo tuotukin esille niitä hyviä tavoitteita, joihin tällä pyritään, mutta samalla on oltava varovainen, että ei vain tule missään vaiheessa liikaa byrokratiaa, joka vaikeuttaisi ihmisten asiointia, tekisi jotain, mikä tuottaisi myöskin lisää kuluja. On hyvä, että asiaa kokeillaan. Tietysti aivan aiheellisesti voi kysyä, olisiko tämä voinut tapahtua kevyemmälläkin järjestelyllä kuin lainsäädännön kautta, mutta kun nyt tästä ollaan kokeilulakia säätämässä,

mikä ettei tätä näinkin voitaisi tehdä. Mutta samalla kokeilusta on hyvin tasapuolisesti saatava tulokset kriittiseen keskusteluun, jotta sitten jatkossa voitaisiin niitä käyttäjä hyväksi.

Lainsäädäntöhän tässä tapauksessa edistää ja turvaa yhteistyötä. Täällä on kiinnitetty huomiota tietosuojaan, joka on aivan olennainen kysymys näissä asioissa. Mutta samalla kun halutaan etsiä yhteistyötä, pitää varoa sitä, että ei vain tapahuu juuri päinvastoin, elikkä kaiken tulee olla potilaasta, asiakkaasta, lähtevää ja kaiken tulisi olla saumattomasti sujuvaa.

Meillä yhteiskunta on niin paljon keskittynyt tänä aikana ja palvelut ovat siirtyneet omalta kirkonkylältä tai omasta lähiöstä kauemmaksi. Tämän vuoksi sitten on tapahtunut vieraantumista. Osaltaan tätä voidaan tällä torjua. Kun kaikki tapahtui lähellä ja lähipalveluina, silloin osaltaan tuo kokeilu, mitä tässä halutaan ajaa, toteutui luonnostaan.

Ed. Vehkaoja mainitsi, että terveydenhuollon ja sosiaalitoimen laaja sektori kätkee hyvin paljon nimikkeitä. Toivottavasti tässä nyt ei tarpeettomasti nimikkeitä lisätä vaan voitaisiin yksinkertaistaa ja selkiyttää tilannetta niin kansalaisten, potilaitten kuin kunnallisen hallinnonkin kannalta. Toivon joka tapauksessa, arvoisa rouva puhemies, tälle kokeilulle myönteistä käytännön toteutusta ja siitä tehtäviä oikeita johtopäätöksiä.

¹¹ **Juha Korkea-oja /kesk:** Arvoisa puhemies! Tässä on kysymys tärkeästä asiasta. Kaikki tiedämme, että terveydenhuollon resurssit ovat olleet niukkoja. Toisaalta tiedetään, että nykyaikainen informaatioteknologia antaa paljon mahdollisuuksia myöskin terveydenhuollon alalla toimintojen tehostamiseen ja parantamiseen. Tällä mahdollistetaan se, että palvelu itse asiakasta ajatellen tehostuu ja aikaa voidaan käyttää enemmän oleellisiin asioihin silloin, kun tiedot siirtyvät nopeasti ja ajanmukaista tekniikkaa käyttäen.

Tämä on tärkeä hanke Satakunnassa. Satakunta on maakuntana tähän voimakkaasti sitoutunut. Ne kunnat, jotka kokeilussa ovat mukana, haluavat tehdä asiassa parhaansa ja tällä tavalla omalta osaltaan paitsi tuoda tiedot käytettäväksi myöskin antaa taloudellisen panoksen samoin kuin monet yksityiset yritykset, ja niin kuin on mainittu, Tekes myöskin on voimakkaasti mukana. Tämä on siis hyvin vahvasti maakunnallinen hanke myöskin sen lisäksi, että toki sillä on laa-

jat kansalliset ja kansainvälisetkin ulottuvuudet. Toivomme Satakunnassa, että laki käsiteltäisiin mahdollisimman nopeasti, niin että kokeilu voisi joustavasti jatkua ja päästäisiin tuloksiin tehdyn aikataulun mukaisesti, mikä valiokunnassakin on jo tuotu esille.

¹² **Pentti Tiusanen /vas:** Arvoisa rouva puhemies! Täällä todettu potilaslähtöisyys on hyvä ja tärkeä asia kaikissa niissä lainsäädännön kehittämisissä, mitä käsitellään sosiaali- ja terveydenhuollon eteenpäinviemiseksi. Saumaton palveluketju ja sosiaaliturvakortti ovat tärkeitä asioita, mutta niitä on hyvä myös analysoida. Ed. Akaan-Penttilän käyttämä termi "terve kriittisyys" on varmasti tarpeen kaikissa näissä.

Tässä on myöskin käsite omaneuvoja. On hyvä muistaa, että meillä on myös omalääkäri olemassa, omalääkärijärjestelmä, omahoitaja. Tällä tavalla itse henkilön hakeminen, nimeäminen, ei sinänsä todellakaan poista ongelmia, joita roppakaupalla on, koska aina on kysymys myös resursseista, siitä onko niitä kylliksi tarjolla, että voitaisiin tarpeellinen saumaton palveluketju toteuttaa. Samalla on syytä myös kysyä, minkälainen se ketju sitten on, mikä on sen taso, luonne.

Haluaisin tässä kohdassa painottaa sosiaali- ja terveysvaliokunnan arvon jäsenien suuntaan sitä, että viime eduskuntakaudella varsin paljon keskustelimme silloisen sosiaali- ja terveysministerin, joka näistä asioista vastasi, kanssa siitä Terveystieteiden suuntaviivat -asiakirjasta, jota sosiaali- ja terveysministeriö silloin valmisti ja jonka se myös esitteli täällä eduskunnassa, ja siinä olleesta ajatuksesta, että perusterveydenhoito seuraa ja ohjaa potilaan kulkua erikoissairaanhoidon piirissä. Siis perusterveydenhoito, suomeksi terveyskeskukset, seuraavat ja ohjaavat, miten potilas kulkee eli mitä hänelle tehdään, mitä tutkimuksia, mitä toimenpiteitä hänelle tehdään erikoissairaanhoidon alueella.

Itse suhtauduin ja suhtaudun erittäin kriittisesti tämän tyyppiseen palveluketjuun, koska näen, että siinä finanssit, raha, ja sen tyyppinen ajattelu saattaa olla määräävänä, kun valitaan, tehdäänkö potilaalle esimerkiksi lonkkanivelleikkaus, asetetaanko hänelle keino nivel tai tehdäänkö hänelle magneettitutkimuksia. Kunnan maksettavaksi tulevat kulut saattavat tällöin olla ensisijainen kriteeri ohjaamisessa.

Itse tilanne on todella niin ongelmallinen, että tervehdin erittäin myönteisesti hallituksen esitys-

tä n:o 33 ja nimenomaan sitä, niin kuin useampi edustaja sanoi, että olisi henkilö, joka ikään kuin vastuuhenkilön ominaisuudessa huolehtisi omalla tavallaan potilaan hoitoketjun, mitä tässä kutsutaan palveluketjuksi, saumattomuudesta.

Mehän tiedämme esimerkiksi leikkausjonot. Suomessa arvion mukaan 60 000–70 000 ihmistä on erilaisissa sairaanhoitopiirien jonoissa, muun muassa leikkausjonoissa. Miten paljon se aiheuttaa puhelinsoittoja? Potilas kysyy, mikä hänen tilanteensa on, ja on tällaista ihan turhaa tyhjäkäyntiä, ehkä ylimääräisiä poliklinikakäyntejä jne. Tämän tyyppisen tilanteen hallitseminen varmasti on myös aivan järkevää ja kokonaiskansantaloudellisesti kannatettavaa.

Asiakaskortti on keskeinen kysymys, sosiaaliturvakortti. Aivan oikein esimerkiksi ed. Puhjo kiinnitti huomiota kysymyksen tietosuojapuoleen ja siihen, että jos meillä on sähköinen kortti, johon kaikki potilastiedot pystytään kapasiteetin rajoissa moninkertaisesti ehkä laittamaan, niin kortin hallinta ja sen käsittely ja nimenomaan potilaan tietosuoja, intimitettisuoja, joutuu tietysti mielessä kyllä uudelleen koetukselle.

Meillähan ei ole mikään itsestäänselvä tilanne nytkään niin sanottujen potilaspapereiden suhteen. Esimerkiksi työpaikoilla, sairaaloissa, jatkuvasti tulee tilanne, jolloin myöskään henkilökunta, siis sairaalan henkilöstö, ei ole sisäistänyt sitä asiaa, että niinkin yksinkertainen kysymys kuin potilaan oikeus saada tietonsa milloin tahansa käyttöön potilaskansiotesta esimerkiksi sairaalan vuodeosastolla on hänen oikeutensa. Hänellä on myös oikeus kenelle tahansa asialliseksi näkemälleen henkilölle tiedot saattaa. Meillä on siis ongelmia nyt, sitä ei pidä ollenkaan piilottaa.

Kun mennään hyvällä tavalla eteenpäin ja tuodaan hallituksen esitys, joka on siis mielestäni todellakin hyvä, valiokunnalla olisi varmasti nyt erinomainen tilanne myös kartoittaa nykytilannetta. Mielestäni ed. Akaan-Penttilä tähän viittasikin, kysymykseen, miksi nyt ei voida. Itse näen toki myös näin, että meillä olisi nyt mahdollisuus parempaan, kuin mitä nykykäytännöt toteuttavat.

Mutta resurssit ovat erittäin tärkeä asia. Lope-tan, puhemies, siihen, että kunnat ja valtiovalta vain yhdessä voivat yhteisellä sopimuksella, yhteisellä resursoinnilla turvata tehokkaan, nykyi-kaisen ja hyvän terveyden- ja sairaanhoidon Suomessa.

¹³ **Leea Hiltunen /skl:** Arvoisa puhemies! Pidän lakiesitystä erittäin hyvänä sikäli, että jos vähänkään saadaan tämän kokeilun kautta toteutumaan potilaiden, asiakkaiden, parempi hoito niin, että palveluketju toimii paremmin, saumatomammin ja turvallisemmin, silloin se on todella vastannut tarkoitustaan ja sitä haastetta, mikä on asetettu. On kysymys merkittävästä asiasta hoitoa tarvitsevien sairaiden ja vammaisten kannalta. Tässä on taustalla paljon työtä ja varmasti tutkimustakin, joka on tähän antanut sisältöä.

Se, että Satakunta sai Makropilotti-hankkeen, on merkittävää Satakunnalle. Siellä on tullut paljon uutta innovaatiota hankkeen ympärillä. Nimenomaan näen, että tämän hankkeen saaminen Satakuntaan oli — me käytimme siellä tätä sanaa — lottovoitto. Toivon, että tästä tulee myös sellaista maamme rajojen ulkopuolelle ulottuvaa osaamista, jota voidaan todella viedä, ja se on suorastaan meidän uusi vientituotteemme.

Yhteistyövelvoitteesta ja palvelusuunnitelman teosta, saumattomasta hoidon järjestämisestä ja palvelujen porrastamisesta on puhuttu jo vuosikymmenet. Nyt ehkä uusilla käsitteillä asiaa tuodaan esille ja ennen kaikkea kokeilun kautta ehkä saadaan asialle täsmennettyjä sisältöjä ja saadaan todella toteutumaan palveluketju oikealla tavalla. Mielestäni silloin hanke on aivan ok. Hankkeessa, mikä Satakunnassa on, ovat yritykset ja kansalaisjärjestöt mukana, ja se on erittäin tärkeää ja se, että kunnat ovat sitoutuneet tähän, niin kuin täällä on otettu esille.

Kun on kritiikkiä esitetty omanuovojatehtäviä kohtaan, niin itsekä ajattelen näin, että meillä jokaisella henkilöllä, ammattihenkilöllä, joka kohtaa sairaan, vammaisen ja apua tarvitsevan, täytyy olla nämä osaamisen alueet, mitä tuossa tehtävälueetelossa on lueteltu, mutta ne eivät vaan tänä päivänä toimi. Siksi toivon, että tältä kokeilulta saadaan vastausta, miksi ne eivät toimi. Eri-tyinen kohta tässä on — kiinnitin huomiota — se että siellä sanotaan, että omanuvoja raportoi kerran vuodessa kaupunginhallitukselle. Tältä odotan vastausta esimerkiksi resurssikysymyksen.

¹⁴ **Jaana Ylä-Mononen /kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Edellinen edustaja käytti tässä sanontaa, että on lottovoitto alueelle, missä tämä hanke on pyörähtänyt käyntiin. Jos oikein olen ymmärtänyt, tähän menee 65 miljoonaa markkaa rahaa, joten on kyseessä todellakin lottovoitto. Oli

melkoisen väännön tulos, että eduskunta sai 70 miljoonaa valtakunnan tasolla lastenpsykiatriaan, nuorten pahoinvointiin jne., ja tässä muutama kunnan alueella pyöritetään käytännössä samaa summaa.

Voisi sanoa, että tässä paperipinossa, jossa on 42 sivua, on kyllä puolet pehmoisia. Saumaton palveluketju on tärkeä sanapari, mutta se on jo muutaman vuoden vanha, ellei pian vanhentunut. Käsittääkseni se tarkoittaa oikeata hoitoa oikeassa paikassa ja oikeaan aikaan. Sitä yhdyslenkkiä esimerkiksi 6 §:n omanuvojaan ja hänen tehtäviinsä en heti löydä, miten ne toimivat yhdessä. Kysynkin, kuka tämän omanuovan tehtävän pystyy näillä kriteereillä tekemään. Hyvin vaikea on nähdä muuta kuin esimerkiksi terveyskeskuslääkäri, joka hoidon oikea-aikaisuuden, oikeapaikkaisuuden jne. ja yleensä sen, miten kukakin hoidetaan, ratkaisee. En usko, että tämä onneton tilanne, joka tällä hetkellä valitsee palvelujen saatavuudessa, on mikään omanuovan puutos, enkä usko, että sillä asialla korjaantuu. Tässä ovat jo aikaisemmat puheenvuorot olleet siihen viittaavia, että enemmän on resurssikysymys, että oikeat asiat eivät oikeaan aikaan tapahdu.

Ymmärrän tässä hallituksen esityksessä varsin hyvin tietoteknisen puolen tärkeiden ja myös sosiaaliturvakortin kokeiluosuuden, mutta toinen puoli, jälkimmäinen osa, jo otsakkeena herättää kyllä kysymysmerkkejä. Voisi sanoa näin, että oma näkemykseni on, että tällainen omanuvoja-kohta tässä lainsäädännössä on lähinnä viite siihen, että kyseessä on projektivaroin palkattu projektityöntekijä. Tähän 6 §:n sisältöön minusta tulee kyllä perehtyä tarkoin. Täällä on todella lainsäädännön tasolla nyt, vaikkakin kokeilumielessä, melkoisia velvoitteita, enkä tiedä tällä hetkellä tahoja, joka nämä pystyy toteuttamaan.

Kaiken kaikkiaan kaikkea pitää kokeilla, ja toivottavasti tämä on koko Suomen kansalle lottovoiton, 65 miljoonan, arvoinen tai paljon enemmän, kun joskus aikanaan tuloksia saadaan.

¹⁵ **Kyösti Karjula /kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen lakiesitys sosiaali- ja terveydenhuollon saumattoman palveluketjun ja sosiaaliturvakortin kokeilusta on merkittävä kahdesta syystä. Ensinnäkin tämä on kokeilulakiesitys, ja toisaalta tällä lakiesityksellä avataan uusia mahdollisuuksia hyvinvointipalvelujen toteuttamiseksi. Sen vuoksi ajattelin ihan muutaman sa-

nan käyttää tähän, vaikka lähinnä edellä ovat puhuneet nimenomaan terveysalan asiantuntijat. En niinkään ota kantaa siihen puoleen. Minä uskon, että nämä asiat tullaan riittävästi arvioimaan valtiokuntakäsittelyssä ja viimeistään tämän kokeilun myötä.

Mutta otan enemmänkin näkökulman siihen, minkälaisen haasteiden edessä meillä sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistaminen on, millä tavalla me samanaikaisesti pystymme alentamaan kustannuksia ja tuomaan palvelut silti lähemmäksi ihmisiä, kansalaisia. Jos ajatellaan, että Suomi on poliittisesti varsin yksimielinen siitä tosiasiasta, että me viemme eteenpäin erilaisia tietoyhteiskuntapalveluita, jopa puhumme Suomesta tietoyhteiskuntalaboratoriona, esimerkkinä, niin tässä mielessä ajattelen — kun olemme hyvin vahvasti painottuneet tähän asti teknologiaan — että on erittäin tärkeää, että me avaamme reitit myös uusien palvelujen, uusien palvelukäytäntöjen ja uusien toimintatapojen kehittämiseksi.

Sen vuoksi, arvoisa puhemies, toivonkin, että tämä, sanoisin, merkittävä periaatteellinen avaus, jonka näen tässä lakiesityksessä, että me annamme tietylle alueelle kokeilumahdollisuuden, ei johtaisi perinteiseen kateuteen, että kun tämä ei kosketa sitä minun edustamaani aluetta, niin onpa asia kuinka hyvä tahansa, vastaan on pantava.

Mieluummin toivoisin, että tämä avaisi uuden reitin suomalaisen yhteiskunnan uudistamiseen niillä alueilla, missä on edellytykset kokeilla aika ennakkoluulottomiakin ratkaisuja. Jos me kerta yhteisesti näemme, että tämä on alue, jolla palvelut eivät pelaa riittävän hyvin, me kokeilemme, opimme sitä kautta myös uusista kokemuksista ja sen jälkeen vahvistamme lakeja ehkä lopullisempaan käyttöön näiden kokemusten pohjalta ja näin myös laajennetaan muille alueille.

Minusta on merkittävää tässä perustelutekstissä, että ehdotettu laki olisi rajattu alueelliselta soveltamisaltaan ja jos myös muualla Suomessa haluttaisiin toteuttaa vastaava kokeilu, sosiaali- ja terveysministeriö voisi päättää kokeilun laajentamisesta. Tässä mielessä ed. Keräsen viittaus siitä, että Oulun hyvinvointiklusteri oli mukana makropilottikokeilukilpailussa, voisi merkitä sitä, että muutamat alueet, joilla on toiminnallista valmiutta lähteä soveltamaan vastaavaa kokeilua, integroituisivat aika nopeasti kokeiluun mukaan.

¹⁶ **Eero Akaan-Penttilä /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Karjula piti hyvän puheenvuoron, ja voin yhtyä hänen duubioihinsa tulevaisuudesta tämän asian suhteen.

Mutta tuli kyllä mieleeni se, että tässä on eräänlainen vaara, että sisällölliset kehittämiset eivät sinänsä hyvän kokeiluesityksen aikana tulekaan edes tarkasteluun, vaan voi olla niin, että siinä on ylemmän hallinnon tasolla tapahtuvaa tarkastelua, joka ei tuota, ed. Karjula, ehkä ihan sitä, mitä halusitte.

Yhtenä esimerkkinä sanon vain nämä taloudelliset seikat. Kun meille sanotaan, että budjetti on 65 miljoonaa, ja toisaalta sanotaan, että se voi olla jopa 100 miljoonaa ja rationointihyötyä on odotettavissa, niin kun sitten asiantuntijoilta kysytään, mitä kautta rationointihyödyt on laskettu ja mistä ne tulevat, siihen ei edes tule vastausta. Siellä on tällaisia sudenkuoppia olemassa. Nämä täytyisi nyt tiedostaa, kun tämä laki kuitenkin tulee varmasti ja toivottavasti voimaan.

¹⁷ **Leea Hiltunen /skl** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin todeta tähän tietysti Satakunnasta läheltä tätä Makropilottihanketta seuranneena, että nimenomaan sisällöllinen kehitys mielestäni on mahdollista sen takia, että tässä hankkeessa on mukana käytännön osajia ja asiantuntijoita eri tasoilta. Se valtaisa raportointi, mitä he tekevät, ja näitten tehtävien seuranta ja valvonta on sen verran tiivistä ja tiukkaa, että siinä on pakko tehdä myös tulosta. Sisältöjä on kehitettävä ihan potilaan vuoteen viertä ja kodista käsin, kun siellä on hyvin monta hanketta käytännössä menossa tällä hetkellä.

¹⁸ **Päivi Räsänen /skl**: Arvoisa rouva puhemies! Haluan vielä kommentoida tämän kokeilun taloudellisia vaikutuksia, mihin kiinnittivät huomionsa myös edustajat Akaan-Penttilä ja Ylä-Mononen. Yhtäkkiä tämä kokeiluun satsattu summa, 65 miljoonaa kahden vuoden aikana, tuntuu suurelta, kun ottaa huomioon, että se kohdistuu vain muutaman kunnan alueelle ja vain 20 000 asukkaan osalle. Valtaosa tästä rahoituksestaahan tulee julkiselta sektorilta, ministeriöstä ja kunnilta, ja sosiaaliturvakortin osuus on vain 8 miljoonaa 65 miljoonasta. Jäin miettimään sitä, että jos lainsäädäntö kokeiluajan päätyttyä ulotettaisiin tällaisenaan koko maahan, mitkä olisivat ne kustannukset ja osuisivatko silloin sijoite-

tut varat sosiaali- ja terveyspalvelukentän kaikkein kipeimpiin tarpeisiin.

Toisaalta ymmärrän kyllä, että kehittämiseen ja uuden kokeilemiseen kannattaa sijoittaa silloin, kun etsitään oikeita toimintatapoja. Senkään vuoksi ei ole mielestäni mitään syytä pyrkiä valiokunnassa jollain lailla kamppitamaan tai jarruttamaan tätä hanketta, vaan toivon, että voimme viedä valiokunnassa hyvin nopeasti tämän lain eteenpäin, jotta se saataisiin nopeasti voimaan, vaikka kriittisyys onkin erityisen tarpeellista silloin, kun on kyse uuden lain ja uuden asian kokeilusta.

¹⁹ **Pentti Tiusanen /vas:** Arvoisa puhemies! Ed. Karjulan puheenvuoron yhteydessä mieleeni tuli sellainen epäily, että jotkut niistä ihmisistä, jotka erityisesti ovat tietotekniikkaan paneutuneet tai sisäistäneet sen hyviä asioita, ajattelevat, että se on terveydenhoidolle jokin erityinen autuus. Osittain se pitää tietysti paikkansa, mutta erittäin tärkeä asia on, että terveyden- ja sairaanhoitoa ei koskaan ilman elävien ihmisten käsiä pystytä toteuttamaan. Siinä mielessä, kun Kymenlaaksossa on sähköistä tiedonvälitystä pyritty soveltamaan sairaanhoitoon eli tekemään samaa kuin Satakunnassa, röntgenkuvien välittämistä ja konsultointia jne., kuitenkin kokemus osoittaa, että tuolla alueella on kohtuullisen paljon ongelmia ja vaikeuksia. Tässä mielessä olemme alkuvaiheissa. Tietotekniikan, siis Nokia-veitoisen ajattelun, soveltaminen sosiaali- ja terveyskentän ongelmien ratkaisemiseen ei mielestäni päde, vaan jälleen kerran tarvitaan resursseja ja arvokeskustelua siitä, mitkä asiat päätetään hoitaa, millä tasolla ja missä laajuudessa.

Kun ed. Räsänen viittasi suureen 65 miljoonan markan summaan, tämä pitää tietysti paikkansa, ja onkin syytä olettaa, että tästä hankkeesta tulisi todella tehokas.

²⁰ **Ilkka Taipale /sd:** Rouva puhemies! Noin 3 prosenttia ihmisistä Euroopassa kuulee ääniä. En ole varma, kuuleenko itse, mutta täällä takapenkissä tuntui ainakin henkivän sellainen ajatus, että tämä on täyttä huuhaahommaa. (Ed. Aittoniemi: Oikein kuultu!)

Otan mielenterveystyön esimerkkinä. Aikaan meillä oli kaksi mielenterveystoimistoa koko Suomessa, nyt on kaksisataa. Jokaiseen on palkattu sosiaalityöntekijä, erikoissairaanhoitaja, psykologi ja lääkäri, sosiaalityöntekijät sitä

varten, että he tietäisivät jotakin. He ovat ryhtyneet terapeuteiksi toki, ja noin kolmasosa tietää vammaislakien sisällöistä mielenterveyspotilaiden osalta. Siinä ei auta mikään omaneuvojärjestelmän luominen, jotta tämä asia pantaisiin kuntoon.

Eläkepuolella ed. Stenius-Kaukonen on todella Suomen kansan parhaita omaneuvoja, sen takia että eläkeneuvojat eivät pärjää, lääkärit eivät pärjää, sosiaalityöntekijät eivät pärjää. Olen nähnyt sellaisen sekavuuden, jota omaneuvojat eivät kykene ratkaisemaan. Maassa on kaksisataa asiakastyöryhmää jne. Otan esimerkin. Hämeenlinnasta, työvoimaministerin paikkakunnalta, työvoimatoimisto joutuu lähettämään potilaita tutkittaviksi Lahteen, koska Hämeenlinnan keskussairaala kieltäytyy tutkimasta. Sama asia on Vantaalla. Saman asian olen kohdannut monialla muualla. Omaneuvojat eivät kykene ratkaisemaan neuvoilla tämän järjestelmän toimivuutta.

Kuntoutusneuvoja on paljon. Omaneuvojat eivät kykene ratkaisemaan sitäkään puolta sen paremmin kuin nykyiset. Minä en siis ole tämän lain kannalla millään tavalla, mutta äänestän yleensä ryhmäkannan puolesta näissä mitättömissä asioissa. Tämä on siis todella huono ratkaisu ja sotkee vain edelleen asioita. Pitäisi antaa vastuuta omalääkärille, omahoitajalle ja omasosiaalityöntekijälle. Heidän pitäisi tietää enemmän ja kyetä ottamaan yhteyttä oikeisiin kansanedustajiin, kuten ed. Stenius-Kaukoseen, hädän paikan tullen.

²¹ **Marjatta Stenius-Kaukonen /vas:** Arvoisa puhemies! Sen kaiken, mitä teen neuvomalla ihmisiä, teen sitä varten, että voisin lopettaa sen turhan työn, jota me kansanedustajat joudumme ihmisten kanssa tekemään, kun he eivät saa apua sieltä, mistä heidän kuuluisi, eli meidän virallisesti sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmästämme ja työvoimatoimistoistamme jne. jne.

Oma näkökulmani lakiesitykseen on seuraava: Täällä on varsin hyvin kuvattu ongelmia, ed. Taipale, ed. Ylä-Mononen. Meidän järjestelmäsämme on paljon ongelmia. Resurssipulaa ei tällä lailla pyritäkään ratkaisemaan. Se pitää ratkaista aivan muilla asioilla. Samoin omaneuvoja, jos asia ei muuten hoidu, ei ratkaise mitään. Tässähän on ideana yrittää löytää malli, jolla löydetään ratkaisuja nykyisiin, olemassa oleviin ongelmiin. Tämä yksi kokeilu ei kesää tee, mutta

tässä voidaan löytää uusia toimintamalleja. Pidän sitä tärkeänä.

Kun puhutaan, että pannaan rahaa 65 miljoonaa, niin miljardikaupalla tässä maassa pannaan rahaa erilaisiin tutkimushankkeisiin. Jos 65 miljoonaa pannaan tähän, niin minusta tämän tyyppiseen tutkimukseen, selvitykseen ja kehittämiseen voitaisiin panna huomattavastikin enemmän.

Onko omaneuvoja oikea nimi? Palveluohjaaja on ehkä tällä hetkellä oikein termi kuvaamaan tätä. Ei sekään kauhean hieno nimi ole, mutta sama se, miksi kutsutaan. Pääasia on se, että saataisiin ne epäkohdat, joita on olemassa, korjatuiksi.

Itse käytän tietotekniikkaa ja pidän sitä hyvänä apuvälineenä. Ei se yksinään auta mitään, mutta meillä on kaksi miljoonaa suomalaista, jolla on jokin pitkäaikaissairaus. Suurin osa meistä elää normaalia elämää, yrittää elää niiden sairauksiensa kanssa. Silloin se, miten me itse pystymme huolehtimaan itsestämme ja saamaan riittävän avun ja neuvon, on tärkeää. Siihen myös uuden tekniikan mahdollisuudet kannattaa käyttää hyödyksi.

²² **Jaana Ylä-Mononen /kesk:** Arvoisa puhemies! Saumattomia palveluketjuja ja sen tapaisia asioita kehitetään joka puolella Suomea tällä hetkellä. Se on joka sairaanhoitopiirin, joka kunnan erittäin tärkeä kehittämispainopistealue. Veikkaan, että ilman miljoonapanostuksia saadaan vähintään yhtä hyviä tuloksia aikaiseksi. Tämä on tällaista tilkettä, kun ei oikein parempia hallituksen esityksiä täällä tunnu olevan. Eduskunta kärsii suorastaan työpulaa. Nytkin kysyisin, missä ihmeessä on ministeri. Olisi monta kysymystä, joita olisi voitu tässä vaiheessa jo ennen valiokuntakäsittelyä käydä läpi, onko tässä joitakin osioita, joita voisi poistaa sieltä, mutta häntä ei täällä näy. Jos tietäisin, että joku toinen edustaja kannattaisi, niin esittäisin asiaa pöydälle.

²³ **Kyösti Karjula /kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Minusta tässä aivan oikein on keskusteltu myös niistä asioista, jotka liittyvät kokonaisuutena meidän terveydenhoitomme ja sosiaalihuoltomme ongelmiin. Minusta edellä ed. Stenius-Kaukonen aivan oikealla tavalla hahmotti sitä asiaa, että eihän tämä kyseinen Makropilottihanke ole mitenkään erillinen ja irrallinen näistä ongelmista, vaan on osaltaan hakemassa vasta-

uksia niihin moniin ongelmiin, jotka liittyvät tällä hetkellä meidän terveysalan palveluihimme.

Ed. Tiusaselle sanon ihan näin, että olen saanut olla mukana, vaikka en ole varsinainen alan asiantuntija, muun muassa yli kaksi vuotta Keski-Pohjanmaan keskussairaalan kehittämishankkeessa 90-luvun alussa ja tunnen hyvin ne ongelmat, jotka ovat esimerkiksi perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon koordinaation välillä. Tässä mielessä, jos me löydämme uusia toimintatapoja ja uusia toimintakäytäntöjä ihmisläheiseen palveluun, jossa nykytekniikka antaa tietyn lisäarvon, niin raha, mikä käytetään tämänlaiseen kokeiluun, on mielestäni aivan toissijainen asia.

²⁴ **Leea Hiltunen /skl:** Rouva puhemies! Kriittinen täytyy toki olla tässäkin asiassa, mutta haluaisin vielä sanoa oikeastaan aivan saman, minä ed. Stenius-Kaukonen jo toi esille, että meillä on monella alueella kehittämishankkeita menossa. Ne eivät ilman rahaa tule toimeen, ei myöskään tämä tule toimeen ilman rahaa.

Kun tämä viedään läpi kokeilulakina, kokeiluhankkeena, niin silloin toiminta on paljon jäsentyneempää ja paljon vastuullisempaa. Mielestäni nyt voidaan ajatella niin, että meillä tehdään kaikenlaista huuhaata, jota ei kukaan valvo eikä seuraa, ja siihenkin hukkaantuu meidän resurssejamme niin terveydenhuollossa kuin sosiaalitoimessakin. Nimenomaan tämän hankkeen kautta toiminta on jäsentynyt ja valvottua ja kokeilussa tutkitaan, mitä sitten tehdään.

Aivan hyvin voidaan varmasti todeta, että jos omaneuvoja ei toimi sillä tavalla kuin tässä on esitetty, niin totta kai siihen voidaan muutosesityksiä tehdä ja lähteä sitä toisella tavalla toteuttamaan. Näen myös niin, että tässä on kysymys laajemmasta asiasta kuin tässä nyt ymmärretäänkään. Tämähän luo uusia mahdollisuuksia kokonaisuudessaan, miten sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tuotetaan ja tuotteistetaan. Siinä mielessä esimerkiksi sille innovatiivisuudelle, mikä Satakunnassa eri yrityksissä on lähtenyt liikkeelle, pitäisi antaa oma arvonsa ja tätä innostusta tukea jo tämän lain kautta. Jos tämä nyt toteutetaan, niin tuetaan sitä innostusta, mitä nyt monilla yrittäjillä on esimerkiksi Satakunnassa. Toivon, että se laajenee koko valtakuntaan.

²⁵ **Pentti Tiusanen /vas:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys lähtökohtaisesti on

hyvä. Se, että tässä on ihan uusia avauksia, niin kuin sosiaaliturvakortti, on tärkeätä. Se mielestäni, kuten ed. L. Hiltunen viittasi, tähtää tulevaisuuteen. Siihen liittyy myös ongelmia, muun muassa tietosuojaan liittyviä kysymyksiä. Se on asia sinänsä. Hyvä olisi, että jo nyt mahdollisimman pitkälle valiokunta pystyisi niihin asioihin paneutumaan.

Mitä tulee tekniikkaan, veitsikin on tekniikkaa, leikkausveitsi. Nykytekniikka, onpa se magneettitutkimuksia tai erilaisia infuusiopumppuja tai mitä tahansa elektroniikkaa, tehdään nyt robottivetoisesti. Robotilla tehdään aivoleikkauksia, niin kuin saimme vasta muun muassa televisiossa nähdä. Tämähän on hienoa tekniikkaa, ja kaikki kunnia sille.

Mutta tietotekniikkaa, Nokia-tyyppistä vetoa, on ajateltu käsitykseni mukaan monessakin sairaanhoitopiirissä apuna kustannusten pienentämiseen. On ajateltu, että se on säästöapu siihen, että voidaan vähemmän resursoida rahaa tai käyttää se ehkä muuhun. Näin ei tule tapahtumaan. Tätä haluaisin painottaa. Se ei ole avaus säästön avuksi, ja siihen liittyy monia ongelmia, käsiä siis tarvitaan.

Tausta siinä, minkä vuoksi potilailla on epäselvyyttä tilanteesta, on usein se, että meidän sosiaali- ja terveydenhoitoimme ei toimi sillä tavalla tehokkaasti, että turhat katkot voitaisiin jättää pois eikä niitä olisi. Sosiaali- ja terveydenhoidon tehostaman toiminnan vuoksi katkoja on, ja niissä joudutaan ihmisiä auttamaan.

²⁶ **Esa Lahtela /sd:** Arvoisa rouva puhemies! Aina kun on uudesta kysymys, niin pitää suhtautua vähän kriittisesti siihen, mitä se tuo tullessaan. Ensimmäisenä tulee mieleen se, jotta kun tulee uusia kortteja, niin kyllä tietokoneerot osaavat rahastaa. Niin kuin joskus aikaisemminkin puhuttiin joistakin uusista henkilökorteista, niin ne ovat vähän aikaa voimassa ja uusi versio on jo jemmassa pöytälaatikossa tai tietokoneessa, ja kohta markkinoidaan vähän parempaa, jolloin veronmaksajat maksavat huomattavasti enemmän.

Mutta en tunne tarkkaan tämän sisältöä, kun ei ole ollut aikaa lukea sitä. Kokeilu sinällään on hyvä asia, koska kokeiluissa pystytään ottamaan pakkiakin, sanomaan, että tämä kokeilu epäonnistui. Kun käytetään vähän rahoja tähän kokeiluun eikä hurahdeta hirveän isossa mittakaavassa, silloin saadaan kokemuksia.

Sen sijaan kuuntelin huoneessani ed. Taipaleen puhetta. Kun tunnen hänet ammattitaitoisena ihmisenä, niin siksi tulinkin tänne ylös, koska heräsi luontainen ajatus, että jospa tämä ei olekaan hyvä, kun näin puhuu ammatti-ihminen, joka on joutunut pyörittelemään näitä papereita. Olemmeko me tekemässä huonoa lainsäädäntöä? Sinälläänhan tätä ei nyt vielä tarvitse kipata nurin, mutta siinä vaiheessa, kun todetaan valio-kunnassa, että eihän tässä ole päätä eikä häntää, heitetään mukki tähän ja vedetään ruksi päälle.

²⁷ **Juha Rehula /kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Ne, jotka odottavat kuun noutamista tivaalta tämän lakiesityksen kautta, joutuvat varmasti pettymään. Tosin samalla hieman ihmettelen tässä asiantuntijana esiintyvän — ja tiedän, että hän on asiantuntija — ed. Taipaleen kritiikkiä siitä, että koko lakiesitys pitäisi hylätä. Tässä taitaa olla kyse siitä, mihin painopiste asetetaan.

Itse näen, että tämä on merkittävä päänavaus. Ensinnäkin hallitusta täytyy muistaa kiittää, että tällainenkin esitys on tänne eduskuntaan tuotu. On muistettava, että jo lain nimessä lukee, että tämä on kokeilu. Kokeilulle on sallittava virheet, kokeiluissa on sallittava riskit.

Se, että meillä on täällä uusia termejä, on muotiasia tänä päivänä. Meillä on yhteiskunnassa suuriakin ongelmia, jotka odottavat ratkaisuaan. Eräs tapa, jolla nyt yritetään viedä asioita eteenpäin, on puhua asiamiehistä, omaneuvoista. En itsekään usko, että tätä kautta tämän maan sosiaali- ja terveydenhuollon ongelmat — toisin päin käännettyinä ihmisten, asiakkaiden, ongelmat — tulevat ratkenneiksi, mutta itse näen, että tämä 65 miljoonan panostus, mikä käytetään, on erinomainen asia, jotta päästään eteenpäin esimerkiksi sellaisessa asiassa, josta me keskustelimme viime kaudella, viime vuonna itse asiassa, maksukatossa.

Tässäkin salissa me tiedämme esimerkiksi ed. Tiusasen lämpimästi kannattavan yhtä maksukattoa tähän maahan. Eräs ongelma sen yhden maksukaton aikaansaamiseksi on se, millä tavalla tieto kerätään. Tällä hetkellä me, jotka olemme asioista kiinnostuneita, tiedämme, että tuolla meidän terveydenhuoltojärjestelmässämme on jonkin näköinen kaaoksen tynkä. Itse näen merkittävän mahdollisuuden esimerkiksi tätä kautta luoda systeemi, jossa yksittäisen ihmisen henkilökohtaiset tiedot kulkevat niin mukana, että voimme päästä yhteen maksukattoon.

²⁸ **Esa Lahtela /sd:** Arvoisa rouva puhemies! Itse asiassa pyysin samasta asiasta puheenvuoron kuin ed. Rehula, vähän toisesta näkökulmasta, tästä lippulappusysteemistä, kun tehtiin asiakasmaksukatto ja tehtiin semmoinen vanha systeemi. Nyt kun mennään terveystieteeseen tai ollaan sairaalassa tai missä hyvänsä, pitää olla kuitit tallessa, ja minusta se ei sovi kyllä tähän päivään. Se voidaan hoitaa nykytekniikalla ilman mitään uusia systeemeitä. Mutta ihmetytti vain, mistä tällaiset voimat löytyivätkään siihen, jotta ei voitukaan enää kirjata yhdelle liuskalle tietokoneeseen, jotta tälle ja tälle henkilölle kertyy niin ja niin paljon. Koska Kelaanhan nämä tiedot ilmeisesti keräytyvät, niin olisi voinut nähdä sieltä suoraan, että henkilöllä on kolme ja puoli tonnia tai mikä tämä summa onkin sitten vuodessa, eikä olisi tarvinnut käydä kasamaan näitä lippuja pöytälaatikkoon ja käydä vuodenvaihteessa laskemaan, minkä verran on niitä kertynyt. Sen takia, jos tämä mahdollistaa sen, niin tässä on se ainut valoisa puoli, että se tulisi tähän systeemiin mukaan silloin.

Keskustelu päättyy.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle

hallintovaliokunnan on annettava asiasta lausunto.

7) Hallituksen esitys laeiksi ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain, vakuutusyhdistyslain ja vakuutuksenvälittäjistä annetun lain muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys HE 34/2000 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti talousvaliokuntaan.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on huomenna keskiviikkona kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 15.22.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen

